

**ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ
И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГРАЗВОЈА ЗА 2023. ГОДИНУ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА КРАЉЕВА**

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Град Краљево, са 92 насељена места, односно 84 катастарске општине, обухвата површину од 1.530км² и по површини је највећа јединица локалне самоуправе (градови и општине) у Републици у коме се налази и седиште Рашког управног округа. Налази се у средишњем делу Србије 180 км јужно од Београда. Према подацима из пописа становништва 2011. године, просечна густина насељености на територији града Краљева износила је 82 становника/км², што је испод републичког просека (93 становника/км²). Процењен број становника за 2019. годину на територији града Краљева је 117.168. Густина насељености је 77 становника/км² а просечна старост становника је 44 године.

Природни услови и животна средина: Град Краљево простира се око доњег тока реке Ибар и средњег тока реке Западне Мораве. Рељеф града Краљева је равничарски и брдско планински. Средишњи и северни део града лоциран је на темељу Ибарске и Западно моравске терасе надморске висине 203-208 метара. Ивични крајеви су брдско планински висови и обронци који се простиру од севера према југу од шумадијских планина (Котленик и Гледићке планине) на висини од 900 метара, до Копаоничке групе планина (Жељин, Гоч, Столови) на око 1400 метара надморске висине. На западу се ослања на планинске делове Старог Влаха (Јелице и Чемерно) са око 1.600 метара надморске висине. Највећи део територије града Краљева има умерено континенталну климу. Континентални утицај јаче је изражен у низијском делу града, а планински делови имају нешто оштрију планинску климу. На подручју града Краљева највеће учешће у површини од 47,4% имају пољопривредни ресурси. Структуру пољопривредног земљишта укупне површине од 72.498 ха чине највише 31,7% ораничне површине (23.000 ха), ливаде 24,8% (18.000 ха) и 31,7% пашњачке површине (23.000 ха), и исте су углавном у својини грађана. Шумски ресурси заузимају 46,8% од укупне површине (просек за РС 27,5%), што указује да је територија града богата шумама. Власничка структура шума на територији града Краљева показује да је 62% шума и шумског земљишта у државном власништву, а 38% у својини грађана.

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: Град Краљево према попису становништва, домаћинства и станова у 2011. години имао је 125.488 становника. Градско становништво чини 54,80% укупног броја становника (68.749), док остало становништво чини 45,20% (56.739) укупног броја становника. Повећање броја становника у 2011. години у односу на податке из пописа у 2002. години забележено је у 14 насељених места (од 92) на територији града Краљева и то углавном у градским и приградским насељеним местима. У укупном броју становника 2011. године удео женског становништва је 50,92%, док је удео мушког становништва 49,08%. Према попису становништва 2011. године град Краљево је имао 106.732 становника старости од 15 и више година, од чега су без школе и непотпуним основним образовањем 14,39%, са основним образовањем 21,21%, средњим образовањем 49,96% и са вишим и високом образовањем 14,32% од укупног броја становника.

Диверзификација руралне економије: У протеклом периоду привреда града Краљева сусрела се са значајним проблемима који су довели до њеног слабења, а посебно до лошег стања у великим индустријским комплексима. Због слабе привредне активности у земљи, технолошке застарелости, губитка тржишта, а потом неуспешних приватизација великих комплекса Фабрике Вагона, Магнохрома и др. дошло је до значајног повећања стопе незапослености, пада животног стандарда. Привредну структуру Краљева чине регистрована и активна 1530 привредних друштава и 4803 предузетника. Највећи број привредних друштава је из области трговине на велико и мало, затим из области прерађивачке индустрије, саобраћаја и грађевинарства. У Краљевоу је у 2022. години било запослено 35928 радника, а на евиденцији незапослених у децембру 2021. године налазило се 7800 лица. Изградња нових производних капацитета за производњу каблова за аутоиндустрију и текстила током 2019. године обезбедила је велики број радних места чиме се знатно смањила незапосленост на територији града

Краљева.

Рурална инфраструктура: С обзиром да на руралном подручју града Краљева живи 47% становништва, да је пољопривреда један од значајних ресурса, да град обилује значајним природним ресурсима, као и чињенице да постоји одговарајућа комунална инфраструктура, може се закључити да постоји потреба за унапређење услова за живот и услова за развој економских активности на руралном подручју. Међутим, услови за развој сеоског подручја су значајно отежани услед недостатка саобраћајне и комуналне инфраструктуре, али и чињенице пада броја становника на сеоском подручју и повећање просечне старости становништва на селу. Водоснабдевање на сеоском подручју, комунална хигијена, као и одвођење отпадних вода је једна од најприоритетнијих области комуналне уређености сеоског подручја. И поред великих водних капацитета није успостављен одржив систем управљања сеоским водоводима, што подразумева одржавање водовода и обезбеђивање испоруке хигијенски исправне воде за пиће сеоском становништву. Други веома значајан проблем на сеоском подручје је недостатак услуге сакупљања и одвожења комуналног отпада. На сеоском подручју уочава се недостатак уређених јавних простора и недовољна техничка опремљеност јавних објеката и домова културе.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: На подручју града Краљева највећи удео у површини од 47,4% имају пољопривредни ресурси-пољопривредно земљиште. Структуру пољопривредног земљишта укупне површине од 72.498 ha чине 31,7% оранице (23.000 ha), ливаде 24,8%(18.000 ha) и 31,7% пашњаци (23.000 ha). Према попису пољопривреде у 2012. години на подручју града Краљева 11.713 газдинства су користили 38.377 ha пољопривредног земљишта следеће структуре: -оранице и баште 16.171 ha (или 42,15%)-ливаде и пашњаци 18.204 ha (или 47,45%)-воћњаци 3.566ha (или 9,30%)-виногради 10 ha (или 0,02%) -окућница 414 ha (или 1,07%) -остало 4ha (или 0,01%).

Вишегодишњи засади: На коришћеној површини под воћем од 3.566 ha највише је заступљена шљива на површини од 2.351 ha и јабука на површини од 534ha. Плантажни начин гајења воћа је заступљен на 1.187 ha.

Сточни фонд: Према попису пољопривреде 2012. године, на подручју града Краљева сточни фонд је заступљен са 23.396 говеда од чега су краве 12.480, свиње 54.020 од чега крмаче 7.166, овце 39.836 од чега овце за приплод 28.891, козе 2.580 и живине 400.200. Пчеларство је заступљено са 11.473 кошница пчела. У граду Краљеву има 8.069 објекта за смештај говеда укупног капацитета 59.633 места и 6.920 објеката за смештај свиња са капацитетом 76.456 места и 2.801 објекат за смештај остале стоке са 85.356 места. На територији града Краљева од укупног броја газдинства 83% гаји стоку. Најзаступљенија су газдинства са величином стада говеда од 1-2 грла (51,33%) и 3-9 грла (41,60%), свиња од 1-2 грла (49,39%) и 3-9 грла (28,90%) и оваца од 3-9 грла (55,13%) и 10-19 грла (28,33%).

Механизација, опрема и објекти: Пољопривредна газдинства на подручју града Краљева, према попису, располажу са 6.094 двоосовинска трактора, 2.393 једноосовинска трактора, 340 комбајна (који су углавном старији од 10 година), 214 берача кукуруза, 4.366 плугова, 1.715 тањирача, 3.055 дрљача, 143 сетво спремача, 486 ротофрезе и 828 растурача. Пољопривредна газдинства располажу и са 8.266 објекта за смештај пољопривредних производа (кошеви за кукуруз, амбари, силоси и објекти за силажу), 3.051 објекат за смештај пољопривредних машина и опреме, 59 сушара, 37 хладњача и 823 пластеника и стакленика.

Радна снага: Највећи број газдинства 77,93% на подручју града Краљева су газдинства са 1-2 члана, или стално запослена, који обављају пољопривредну активност. Од укупног броја чланова и стално запослених на газдинству око 44% су жене. Жене носиоци породичних пољопривредних газдинстава учествују са свега 17,45%. У пољопривредну производњу у 2011/2012 години на територији града Краљева уложено је 13.254 годишње радне јединице, од чега 97% од стране породичних газдинстава. Удео појединих категорија ангажовање радне снаге на газдинствима у укупном броју годишњих радних јединица у пољопривреди износи 45% од стране носиоца газдинства, 50% од стране чланова породица и рођака који су обављали активности на газдинству и 1,20% од стране ангажовања радне снаге и радне снаге под уговором. Другим профитабилним активностима бавило се 2.958 газдинстава, односно 25% укупног броја газдинства и то прерадом млека (60%) и прерадом воћа и поврћа (27%). Највећи број носилаца пољопривредних газдинастава њих 7.677, од 11.713, се у попису пољопривреде 2012. године изјаснило да има само пољопривредно искуство које је стечено праксом, пољопривредну средњу школу 177, другу средњу школу 3.009 и вишу и високу 712.

Структура пољопривредних газдинстава: По попису пољопривреде у 2012. години, на подручју града Краљева било је 11.713 газдинстава и учешће истих у укупном броју домаћинстава износи 27,87%. Највећи број газдинстава, према величини коришћеног пољопривредног земљишта су газдинства са коришћеном површином 2 - 5 ha 3.880 (или 33,13%), до 1 ha 2.914 (или 24,88%) и од 1-2 ha 2.582 (или

22,05%). Просечно коришћено пољопривредно земљиште по газдинству је износило 3,28 ха. Укупан број регистрованих пољопривредних газдинстава у 2022. години је 7.489.

Производња пољопривредних производа: Разноликост природних ресурса, клима, повољан водни режим, различити типови земљишта и сл. су за територију града Краљева битни предуслови за успешну пољопривредну производњу. Плодне оранице су лоциране у долинама реке Западне Мораве, Ибра и Груже. Воћњаци су на веома повољним брежуљкастим теренима изнад долина ових река, а већа површина ливада и пашњака је на брдско – планинском терену планина Столови, Гоча, Троглава, Радочела, Чемерна, Котленика и Гледићких планина. Најзаступљенија пољопривредна грана је сточарство и то говедарство (производња млека и меса), свињарство и овчарство, затим ратарство (у ратарској производњи највише је била заступљена производња кукуруза на 6.716ха, крмно биље на 4.462ха, пшеница на 2.285ха, јечам 972ха и овас 842ха), као и производња кабасте сточне хране. У 2013. години на подручју града Краљева произведено је 51.825 тона пшенице и кукуруза, 12.365 тона детелине и луцерке, 67.210 тона сена и трава са ливада и пашњака, 17.704 тоне кромпира, 14.385 тона шљива, 3.603 тона јабука и око 21 милион литара млека.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: Задружни сектор би требало да представља значајну компоненту руралног развоја. У граду Краљеву има регистрованих 20 задруга, од којих 7 задруга има пословну активност (осталих 13 нема никакву пословну активност). У оквиру Привредне коморе Краљево постоји Задружни савез који својом активношћу даје допринос даљем развоју задругарства и пољопривреде на подручју града и региона. У складу са постојећим производним ресурсима у пољопривреди формирана су удружења и то: Удружење пољопривредника "Надибар", Удружење одгајивача оваца "Еко златно", "Моравска долина" и Удружење "Дар".

Трансфер знања и информација: Пољопривредно саветодавна и стручна служба Краљево је носилац активности преноса знања и информација из области пољопривреде (организовањем семинара, тренинга, едукација у сарадњи са Комором, Задружним савезом и ангажовањем консултаната за поједине области и медија који покривају подручје града). У саветодавни систем и преко учешћа на групним предавањима и семинарима, као и кроз повремене посете саветодаваца у 2022. години било је укључено 2132 пољопривредника, а интензивно је праћено (више пута током године) 286 пољопривредних газдинстава.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Регреси	100.1	10.000.000,00	1.500,00	0	0,00	0,00
	УКУПНО		10.000.000,00				

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	29.980.000,00	45	250.000,00	0,00

2	Управљање ризицима	104	34.000.000,00	40	300.000,00	7.020.000,00
	УКУПНО		63.980.000,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	4.000.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		4.000.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	77.980.000,00
Планирана средства за директна плаћања	10.000.000,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	63.980.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	4.000.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	0,00
Пренете обавезе	7.020.000,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Регистрована пољопривредна газдинства са територије града Краљева. Очекивања су да ће наставак реализације предвиђених мера допринети повећању продуктивности и ефикасности пољопривредне производње у оквиру регистрованих пољопривредних газдинстава.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: Преко органа града, сајта града Краљева, локалних медија који покривају подручје града, као и кроз учешће Пољопривредно саветодавне и стручне службе из Краљева.

Мониторинг и евалуација: Надлежне службе Градске управе града Краљева прате реализацију програма кроз израду одговарајућих извештаја и информација које достављају надлежним органима (Градско веће, Скупштина града и др.) и објављивањем на званичном сајту града Краљева.

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 100.1 Регреси

2.1.1. Образложење: У складу са Законом о подстицајима у пољоприведи и руралном развоју („Службени гласник РС“, број 10/2013,142/2014,103/2015 и 101/2016) јединице локалне самоуправе могу да утврђују мере подршке за спровођење пољопривредне политике за подручје јединице локалне самоуправе, осим директних плаћања, а која се не односе на регресе за трошкове складиштења у јавним складиштима и регресе за репродуктивни материјал и то само за вештачко осемењавање, као мере политике руралног развоја за подручје јединице локалне самоуправе. Ова мера је у складу са Стратегијом пољоприведе и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024 (“Службени гласник РС”, бр.85/2014) као и Стратегијом развоја града Краљева за период 2015-2020.годину (“Службени лист града Краљева”, број 3/2015). Према попису пољопривреде у 2012. години сточни фонд града Краљева чинио је 23.396 говеда, од чега су краве 12.480. Сточарство је значајна грана пољопривреде на подручју града Краљева и иста се одвија на малим фармама, односно пољопривредним газдинствима. Град Краљево је током претходних 10 година из средстава буџета града вршио регресирање трошкова вештачког осемењавања. У 2022. години право на коришћење регреса за прво вештачко осемењавање уматичених крава и јуница остварило је 922 подносиоца захтева - носилаца пољопривредног газдинства за 6.412 уматичених грла.

2.1.2. Циљеви мере: Регресирањем репродуктивног материјала (вештачко осемењавање) остварује се побољшање расног састава уматичених крава и јуница на територији града Краљева, а у циљу повећања производње и квалитета млека и меса.

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је у складу са Законом о подстицајима у пољоприведи и руралном развоју и нацртом Националног програма за пољопривреду за период 2022-2024 године.

2.1.4. Крајњи корисници: Физичка и правна лица-носиоци регистрованих пољопривредних газдинстава.

2.1.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: Право на коришћење средстава за регресирање трошкова првог вештачког осемењавања уматичене краве и јунице има правно лице-предузетник и физичко лице носилац пољопривредног газдинства са подручја града Краљева уписано у Регистар пољопривредног газдинства са активним статусом.

2.1.7. Специфични критеријуми: За реализацију ове мере корисник је у обавези да испуни само опште критеријуме.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
100.1.1	Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање)

2.1.9. Критеријуми селекције:

2.1.10. Интензитет помоћи: Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање) износи 1.500,00 динара за прво осемењавање по уматиченом грлу (крава, јуница) извршено у периоду од 16.11.2022. до 31.10.2023. године.

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број подржаних газдинстава за регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање)
2	Укупан број уматичених грла за које је извршено регресирање

2.1.12. Административна процедура: Захтев за коришћење средстава за регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање) подноси се Одељењу за привреду и финансије Градске управе града Краљева до 03.11.2023. године на прописаном Обрасцу-2. Уз захтев се подноси: -потврда о активном

статусу регистрованог пољопривредног газдинства; -потврда о извршеној услузи првог вештачког осемењавања уматиченог грла; -потврда одговорне организације о уматиченом грлу; -копија наменског рачуна носиоца пољопривредног газдинства. Одељење за привреду и финансије Градске управе града Краљева спроводи поступак испуњености услова за остваривање права за коришћење средстава за регресирање трошкова вештачког осемењавања, доноси решење по редоследу пријема поднетих захтева, којим се утврђује право и износ средстава за регресирање трошкова вештачког осемењавања и исти доставља надлежном одељењу Градске управе града Краљева на исплату, до износа планираних средстава од 10.000.000,00 дин. Захтев за одобравање права на подстицаје који није поднет од стране носиоца регистрованог пољопривредног домаћинства, преурањен и неблагоприятан захтев, захтев послат факсом или електронском поштом, захтев са документацијом која не гласи на подносиоца, Одељење за привреду и финансије Градске управе града Краљева одбацује без разматрања.

2.2. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.2.1. Образложење: Град Краљево је у протеклих 10 година из средстава буџета града Краљева, ради унапређења конкурентности, подстицао инвестиције у физичку имовину регистрованих пољопривредних газдинстава са територије града Краљева, кроз накнаду дела трошкова у висини од 30%, односно 45% за пројекте из области примарне пољопривредне производње. У 2022. години закључени су уговори о накнади дела трошкова инвестиција у физичку имовину са 144 регистрованих пољопривредних газдинстава у износу од 29.960.140,00 динара. Град Краљево ће и у 2023. години наставити, као меру руралног развоја, спроводити подстицаје који се односе на инвестиције у примарну пољопривредну производњу кроз накнаду дела трошкова у висини од 30%, односно 45% (за подручја са отежаним условима рада у пољопривреди) од вредности инвестиције.

2.2.2. Циљеви мере: Унапређење примарне пољопривредне производње, односно конкурентности у односу на шире окружење.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је у складу са нацртом Националног програма руралног развоја Републике Србије од 2022. до 2024.године.

2.2.4. Крајњи корисници: физичка лица – носиоци регистрованог породичног комерцијалног пољопривредног газдинства.

2.2.5. Економска одрживост: за реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања (подноси доказ о прибављеној ствари, односно рачун).

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: Право на субвенцију–накнаду дела трошкова за инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства може остварити физичко лице, под условом да: -је носилац комерцијалног породичног газдинства у активном статусу уписан у Регистар пољопривредних газдинстава у складу са Правилником о упису у Регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације, као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства („Службени гласник РС“, бр.17/2013, 102/2015, 6/2016, 46/2017,44/2018, 102/2018,06/2019 и 6/2023), -је корисник са пребивалиштем и производњом на територији града Краљева, -је носиоцу породичног пољопривредног газдинства пољопривреда основна делатност, -је измирио обавезе у целости по основу коришћења средстава у складу Програмом подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја град Краљево за 2018, 2019, 2020, 2021. и 2022. годину, -прихвата обавезу да наменски користи, неотуђи, нити да другом лицу да на коришћење предмет инвестиције из захтева, за предметну инвестицију неће користити подстицаје по истом основу из других извора (од министарства, субвенције, подстицаји, донације), -није започео реализацију предметне инвестиције до дана подношења пријаве за остваривање права на подстицај за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава и -је на дан подношења захтева носилац пољопривредног газдинства и власник имовине чија је имовина уписана у Регистар пољопривредног газдинства, измирио све доспеле обавезе по основу јавних прихода који припадају граду Краљеву, закључно са 2022. годином.

2.2.7. Специфични критеријуми: Поред општих критеријума носилац комерцијалног породичног домаћинства мора да испуњава и следеће специфичне критеријуме, по секторима Сектор воћа: Пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра; Сектор поврћа: Пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра; Сектор житарица и индустријских усева: - Пољопривредна газдинства која имају до 49 ха земљишта под житарицама и индустријским усевима; - Пољопривредна газдинства која имају до 1,99 ха земљишта под хмељем.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.1.1	Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса: говеда, оваца и коза
101.2.1	Набавку квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза и свиња које се користе за производњу меса
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.4.2	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
101.4.28	Машине, уређаји и опрема за наводњавање усева
101.4.3	Подизање, набавка и опремање система противградне заштите у воћњацима и вишегодишњим засадима
101.5.10	Машине и опрема за наводњавање усева
101.6.1	Набавка нових пчелињих друштава
101.6.2	Набавка опреме за пчеларство

2.2.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Број чланова регистрованог пољопривредног газдинства 5 и више	да	10
2	Подносилац захтева је жена	да	10
3	Подносилац захтева коме по овој мери нису додељивана средства подстицаја	да	30
4	Подносилац захтева лице са 40 година и млађе	да	20
5	Подносилац захтева са најмање IV степеном стручне спреме	да	15
6	Подносилац захтева са пребивалиштем у месту реализације предметне инвестиције	да	15

2.2.10. Интензитет помоћи: кроз накнаду дела трошкова за инвестиције у примарну пољопривредну производњу у висини од 30%, односно 45% (за подручја са отежаним условима рада у пољопривреди) од укупне вредности инвестиције, а највише по кориснику до 250.000,00 динара.

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Површина под новим вишегодишњим засадима
2	површина под заштићеним простором
3	Укупан број подржаних пројеката
4	Број набављених грла
5	Број кошница

2.2.12. Административна процедура: Подстицаји за инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава град Краљево ће спроводити путем јавног огласа. Предлог јавног огласа утврђује Савет за пољопривреду града Краљево и исти упућује Градском већу на расписивање у складу са условима прописаним Правилником о условима, начину и поступку коришћења средстава за подстицаје инвестицијама у физичку имовину пољопривредним произвођачима у 2023. години, који доноси Градско веће града Краљево. Савет за пољопривреду града Краљево спроводи поступак по расписаном јавном огласу за доделу подстицајних средстава из буџета града Краљево, врши оцену поднетих пријава на јавни оглас, утврђује предлог решења за доделу подстицајних средстава за инвестиције у физичку имовину пољопривредним произвођачима из буџета града Краљево и исти упућује Градском већу на одлучивање у складу са одредбама Правилника, до износа средстава од 29.980.000,00 динара. На основу одлуке Градског већа града Краљево, град Краљево и носилац пољопривредног газдинства, коме су решењем одобрена средства, закључују уговор којим уређују међусобна права и обавезе. Стручне и административне послове за спровођење ове мере обавља Одељење за привреду и финансије Градске управе града Краљево.

2.3. Назив и шифра мере: 104 Управљање ризицима

2.3.1. Образложење: Штете на пољопривредним усевама, стоци и другим ресурсима редован су пратилац пољопривредне производње, посебно од временских непогода на усевама и штете које причињавају дивљачи. Штете већег обима превазилазе могућност санирања од стране произвођача и могу озбиљно да угрозе опстанак газдинстава, а тиме и дугорочно одрживи развој пољопривреде. Ова мера се спроводи од 2009. године и показује позитиван ефекат у смислу повећања броја корисника и прихватања мере, као и реалну потребу у односу на микро и макро климатске појаве и друге негативне утицаје на пољопривредну производњу. У 2022. години регресирање је износило 50% од плаћене премије осигурања (без ПДВ-а), а право на регресирање трошкова осигурања је остварило 578 пољопривредних газдинстава укупним износу од 41.895.393,64 динара. Због ограничења планираних средстава за спровођење ове мере од 35.000.000,00 динара у току 2022. године исплаћена су средства у износу од 34.884.202,31 динара за 475 подносиоца захтева, а за 103 подносиоца захтева исплата ће се извршити кроз пренете обавезе у 2023. години.

2.3.2. Циљеви мере: Регресирањем премије осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње пружа се подршка пољопривредним произвођачима да осигурају усеве и стоку чиме се обезбеђује смањивање дугорочно негативних последица штета проузрокованих природним непогодама и другим ванредним догађајима.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је у складу са нацртом Националног програма руралног развоја Републике Србије за период 2022.-2024.године.

2.3.4. Крајњи корисници: физичка и правна лица-носиоци регистрованих пољопривредних газдинстава.

2.3.5. Економска одрживост: за реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: Право на коришћење средстава за регрес за премију осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње има правно лице, предузетник и физичко лице- носилац пољопривредног газдинства које је уписано у Регистар пољопривредних газдинстава са активним статусом чије се пребивалиште и предмет осигурања налази на територији града Краљева.

2.3.7. Специфични критеријуми: нема специфичних критеријума за дату инвестицију.

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
104.3	Осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња

2.3.9. Критеријуми селекције:

2.3.10. Интензитет помоћи: Подстицаји за регрес за премију осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње исплаћује се у висини од 40% плаћене премије осигурања, без урачунатог пореза на додатну вредност, ако је код друштва за осигурање осигурао: -животиње од ризика који су прописани условима осигуравајућих друштава; -усеве и плодове од ризика умањења приноса и -расаднике и младе вишегодишње засаде пре ступања на род од ризика који су прописани условима осигуравајућих друштава.Укупан износ за све подстицаје премије осигурања по овом Програму корисник може да оствари максимално до 300.000,00 динара.

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број ха осигураних од штета на усевама, плодовима, вишегодишњим засадима, расадницима
2	Број осигураних грла
3	Укупан број подржаних газдинстава за регрес за премије осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње

2.3.12. Административна процедура: Захтев за коришћење средстава за Регрес за премију осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње се подноси Одељењу за привреду и финансије Градске управе града Краљева, до 15. новембра 2023. године на прописаном Обрасцу -1. Уз захтев се подноси: -Копија полисе осигурања издата од стране осигуравајућег друштва (оригинал полисе на увид) за период извршеног осигурања од 16.11.2022. до 15.11.2023. године; -Оригинал потврду о извршеном плаћању укупне премије осигурања; -Копију потврде о упису активног статуса у регистар пољопривредних газдинстава 2023. године (оригинал потврде на увид); -Структура биљне производње и/или структура сточног фонда издатог од Управе за трезор; -Копију наменског рачуна, који је евидентиран у Управи за трезор, носиоца регистрованог пољопривредног газдинства. Одељење за привреду и финансије Градске управе града Краљева спроводи поступак утврђивања испуњености услова за остваривање права коришћења средстава за регресирање осигурања усева, плодова, младих и вишегодишњих засада, расадника и животиња у 2023. години, врши обрачун, доноси решење по редоследу пријема поднетих захтева, који му утврђује право и износе средстава за регресирање осигурања и исте доставља надлежном одељењу Градске управе на исплату, до износа планираних средстава од 34.000.000,00 динара. Захтев за одобравање права на подстицаје који није поднет од стране носиоца регистрованог пољопривредног домаћинства, преурањен и неблаговремен захтев, захтев послат факсом или електронском поштом, захтев са документацијом која не гласи на подносиоца, Одељење за привреду и финансије Градске управе града Краљева одбацује без разматрања.

2.4. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.4.1. Образложење: Одрживи развој пољопривреде и руралног подручја захтева да буде заснован на праћењу нових технологија, стручном усавршавању и константном трансферу знања и информација. Пољопривредни произвођачи и сеоско становништво све теже успевају да самостално без стручне помоћи примењују иновације у производњи, пласману, развоју не пољопривредних делатности, маркетингу и другим активностима везаним за развој руралних средина. Стицање нових знања и информација град Краљево ће финансијски подржати до 4.000.000,00 динара за организовање информативних активности: сајмови, изложбе, манифестације и студијска путовања. Сагласност за коришћење средстава по овој мери даје Градско веће града Краљева на образложени предлог Савета за пољопривреду града Краљева.

2.4.2. Циљеви мере: информисање и упознавање пољопривредника са новим технологијама и иновацијама.

2.4.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је у складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју и нацртом Националног програма за пољопривреду Републике Србије за период 2022-2024.године.

2.4.4. Крајњи корисници: град Краљево.

2.4.5. Економска одрживост: за реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.4.6. Општи критеријуми за кориснике: нема

2.4.7. Специфични критеријуми: нема

2.4.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања

2.4.9. Критеријуми селекције:

2.4.10. Интензитет помоћи: Трошкови превоза пољопривредника, закупа штанда, улазница и других зависних трошкова за информативне активности у висини од 100%.

2.4.11. Индикатори/показатељи:

2.4.12. Административна процедура: Пријава заинтересованих пољопривредних произвођача надлежној служби, односно испостављени захтеви за финансирање активности и прибављање сагласности од стране Градског већа града Краљева.

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Шумадије и Западне Србије	рзс*
Област	Рашка област	рзс*
Град или општина		рзс*
Површина	1.530км ²	рзс*
Број насеља	92	рзс*
Број катастарских општина	84	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	41	
Демографски показатељи		
Број становника	125.488	рзс**
Број домаћинства	42.028	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, км ²)	82	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	3,11	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	-3,48	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	14,95	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	18,20	рзс**
Просечна старост	42,88	рзс*
Индекс старења	134,2	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	11,57	рзс*
Основно образовање (%)	21,21	рзс*
Средње образовање (%)		рзс*
Више и високо образовање (%)	14,32	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	22	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	равничарски и брдскопланински	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	Сви типови земљишта али преовлађују гајњаче, смонице, алувијално земљиште и земљишта других подтипова, као и деградирано земљиште	Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	умерено-континентална	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	734	Интерни
Средња годишња температура (oC)	11	Интерни

Хидрографија (површинске и подземне воде)	реке Ибар, Западна Морава, Гружа, подземне воде и термоминералне воде	Интерни
Површина под шумом (ha)	72.903,86	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	46,8	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	/	рзс*
Посечена дрвна маса (m3)	109.919	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	11.713	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	7.801	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	99,5	
- правна лица и предузетници (%)	0,5	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	38.377	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	25,08	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	16,171 ; 18.204 ; 3.566 ; 10 ; 426 .	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	10.997 ; 85 ; 110 ; 4.462.	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	3,28	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	КО Самаила и КО Мрсаћ обухваћене су комасацијом, површина 4.200 хектара	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	/	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	1.038	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	/	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	827	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	/	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	354,03	Интерни
- физичка лица (%)	16% од укупно издате површине	Интерни
- правна лица (%)	84% од укупно издате површине	Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	531.775	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	29.644	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	34.744	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	919	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)	16.149; 9.347 ; 9.958	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	27.239	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)	99.35 на породичном	рзс***
Годишње радне јединице (број)	13.254	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	10	Интерни
Производња пољопривредних производа(количина):		

- биљна производња (t)	пшеница и кукуруз:51.825; детелина и луцерка:12.365; сено и трава са ливада и пашњака:67.210; кромпир:17,704; шљива:14.385; јабука:3.603.	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	21.000.000	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева(km)	594.447	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	26 и 49.085	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	32.695	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	24.366	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	3700	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	3700	рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	/	Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	125	рзс*
Број становника на једног лекара	359	рзс*
Број корисника социјалне заштите	12.590	рзс*
<i>Диверзификација руралне економије</i>		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	1.469	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	2.958	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	27.574; 88.224	рзс*
<i>Трансфер знања и информација</i>		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	да	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	286-интензивно прате више пута и 2132-укључени у саветодавни систем преко учешћа на групним предавањима и кроз повремене посете саветодаваца	ПССС